

מעורב

גליון מס' 5 | דצמבר 2011, שנת תשע"ב

עיתון היחידה
למעורבות חברתית
אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

[הקצנה]

הרהורים רמונטיים על פלורליזם וחרות מחשבה בעת העתיקה | 6
ד"ר חיים וייס

למה אין לי בעיה שתקראו לי משתמט | 8
אילאור פורת

זכויות-אדם והחמצות אחרות | 9
עומרי סמבורסקי

להביא את הבאסה עם הסבבה | 10
תמר סתר

מישהו איבד את הראש | 12
דבורה ארוש

חשבון פשוט | 14

מה קורה ביחידה? | 15

"מעורב" - עיתון היחידה למעורבות חברתית, אוניברסיטת בן גוריון בנגב מופק על-ידי היחידה למעורבות חברתית מנהלת היחידה: עו"ד ורד סרוסי כ"צ עורכות העיתון: הדס אלוני ותמר סתר מנהל העיתון: אילן קלגרד עיצוב גרפי: עיצובי הנגב קריקטורה ב"מתערבים": שי גליקמן טלפון המערכת: 08-6461788, פקס: 08-6472921, מעורב דואר אלקטרוני: hadas.ltd@gmail.com | tamar.setter@gmail.com בית-דפוס: דפוס אוניברסיטת בן-גוריון תודות ל: נועה רוחם-חן, עמרי גליק

ברוכים הבאים

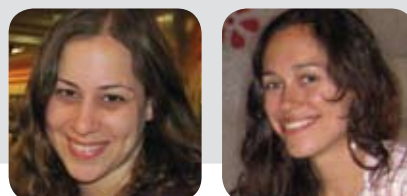
הרבה מילים גדולות נאמרו כאן הקיץ מעל במות ברחבי הארץ. הרבה מילים נאמרו בשיחות סלון, נכתבו בסטטוסים בפייסבוק או על שלטים. עוד ועוד ניתוחים בעיתונות, פרשנויות, הצעות לשינוי, דיונים ליליים בוועדות ושירים בגיטרה שנוגנו מחוץ לאוהלים. רגשות רבים של אכזבה, תסכול ומצוקה באו לידי ביטוי לאחר זמן כה רב, שבו בלי מילים אמרנו אחד לשני "מה שהיה הוא שיהיה".

אבל לא רק מילים גדולות. במקום לשבת אצל חברים ולהתלונן, אנחנו יוצאים לרחובות. במקום לקנא במצב הכלכלי במדינות אחרות, אנחנו נלחמים על הכלכלה שלנו. במקום לתת אמון עיוור בממשלה, אנחנו לומדים את צעדיה ומסתכלים עליהם בעין ביקורתית. במקום להמשיך לקוות שמהווה ישתנה, אנחנו יוצרים מציאות חדשה בעצמנו. חרם צרכני או מחאה חברתית לא יכולים לעבוד כשאנחנו פועלים כאינדיבידואלים שאין ביניהם שום קשר. ביחד יש לנו יכולת להשפיע. זה מתחיל מהדברים הכי קטנים: לפתוח עיניים ולב, להיות אכפתיים למה שקורה סביבנו כאן ועכשיו: במשפחה, בקמפוס, בעיר.

בין האוהלים לבמות נשבה בקיץ רוח חדשה: רוח של סובלנות, או כפי שניסח זאת שאגן סטריט "האנשים במחאה של הקיץ הזה נעו בין אגודת ישראל לחד"ש" (עוד פניני חכמה מסטריט בהמשך הגיליון). כולנו הפגנו ביחד: אברכים, מורות, גימלאים והשכן שלך מלמטה. הקיץ הבנו שהשנאה והאנטגוניזם לאנשים שאינם מחזיקים בדעות הפוליטיות שלנו, אינם נראים כמונו, או שיש להם דת או לאום שונים, פוגעים בנו ומפלגים אותנו.

בגיליון זה בחרנו לעסוק ב"הקצנה" כתופעה חברתית. על אף שהמושג "הקצנה" מעורר אצל כל אחד מאתנו קונטציות אחרות, גילינו שהרבה אנשים מרגישים את ההקצנה בחברה הישראלית. המטרה שלנו ב"מעורב" היא "לשים על השולחן" את השיח החברתי על שלל הדעות המרכיבות אותו ולקיים שיח ציבורי שבו יש מגוון רחב של דעות. ממש כפי שהתקיים במאהלי המחאה בקיץ. בואו לא ניגרר בחזרה להשלמה ולאדישות אף-על-פי שזה כל-כך קל. בואו נשמור על זה - מעורבים, מתערבים וערבים זה לזה.

הדס אלוני ותמר סתר, עורכות

שורה תחתונה | אריאל, דוקטורנט במדעי המחשב

אני חושב שהמדינה מתדרדרת לפשיזם בקצב מטורף ורואים את זה בכל מיני תחומים: ההקצנה הדתית שעוברת על הצבא - מתנחלים משתלטים על היחידות. זהו תהליך מכוון שלמדינה יש חלק פעיל בו. מתנחלים גם השתלטו על מוקדי כוח בליכוד וכך הפכו את הליכוד לתנועה יותר קיצונית.

שורה תחתונה | איתי, באר שבע, הנדסת תכנה שנה א'

יש הקצנה בתקשורת שמוציאה דברים מהקשרם. לדוגמא, מדווחים על ילד שרצח אבל לא על מיניעו לרצח. הילד הזה גר בשכונה שלי, ואחרי ששמעתי על הרצח פחדתי להסתובב בה. מאוחר יותר הבנתי שהתקשורת לא הציגה את הדברים כפי שהם באמת, ולמעשה מדובר היה בחצי הגנה עצמית.

המלצת
המערכת

שוק בש(נ)קל

תאמינו או לא, אנחנו גם חברתיים וגם אוהבים שופינג. השוק בש(נ)קל קם במטרה ליצור אלטרנטיבה לתרבות הצריכה ותוכלו למצוא בו נעליים, משחקים, כלי בית ובעיקר בגדים יד שניה, הכל במחיר של 2 טל לפריט. זה

אקולוגי, זה חברתי וחוזק מזה, ממש כיף לחזור הביתה עם שקית מלאה בגדים חדשים שכולם ביחד עלו לכם פחות מ-20 טל. בזמן שתסתובבו בין הקולבים תוכלו להקשיב להופעה חינם של אמן מקומי מובחר (כל חודש מתארח אמן אחר) ולהנות מדוכני אוכל ושתיה מקומיים. התרומות שמגיעות לשוק עוברות מיון קפדני מאוד, וכל הבגדים שלא עומדים בסטנדרט עוברים למפעל-מחזור שבו מייצרים מהם תיקים. כל יום רביעי האחרון בחודש (הקרוב ב- 28.12), רחוב רינגלבלום ליד עשן הזמן. **למידע נוסף:** טל 0506-906045 | **fb** שוק בש(נ)קל

כל מי שבעד החוקים החדשים -
להרים יד

מור שרוני, רכזת פרח

- מה את עושה במסגרת התפקיד שלך? אני מלווה סטודנטים החונכים בפרויקט "ילדי אסירים" של פר"ח בבאר-שבע והפריפריה. הליווי הינו מערכתי מרמת החונך, דרך המשפחה ועד לשיחות עם הילד. יחד אנחנו מציבים מטרות לקידום הילד הנחנך.
- חוויה משמעותית שקרתה לך במסגרת התפקיד: מקרה של ילד בחינוך המיוחד שהתמודד עם קשיים נפשיים לא מבוטלים. הילד מעולם לא נחנך וגם היה ספק רב ביכולתו לעמוד במסגרת של חונכות. שנה שעברה התנהלה חונכות יציבה ומשמעותית במהלך כל השנה אשר תרמה רבות הן לילד והן לחונך.
- משהו מוזר/מצחיק שקרה לך בתפקיד: הסיטואציות הכי מוזרות ומצחיקות קורות בדרך-כלל בביקורי הבית ובשיחות עם הילדים. לא פעם הילדים בביקור הבית חושבים שאני החונכת החדשה ואני מוצאת את עצמי על הרצפה משחקת "דומינו ראל" במשך חצי שעה.
- הדבר שאת הכי אוהבת לעשות במסגרת התפקיד שלך: לי יש חולשה לילדים. אם כי קיים סיפוק אדיר בתמיכה וליווי של החונכים, האושר בעיניהם של הילדים כשהם מדברים על החונך הוא בעיני המשמעות האמיתית של העשייה הזאת.

בשמה

שורה תחתונה | משה, עובד ביטחון בספריה

יש הקצנה די דרמטית אצל השמאל. לדוגמא, ניב גורדון מבטא את דעתו בשיעורים ולא מצביע על-כך שזו דעתו הפוליטית, והוא גם משמיץ את המדינה בחו"ל. אנשי שלום עכשיו פונים לבג"ץ על כל דבר קטן. בנוסף, כל שנה נכנסים 13,000 מסתננים דרך מצרים. צריך לעצור את זה.

שורה תחתונה | ליאורה, רכזת במחלקה ללימודים רב-תחומיים

מה שבעיני בישראל הכי מוקצן הוא הקטע הדתי. זה בא לידי ביטוי בכך שהדת שולטת על החיים שלנו: חנויות סגורות בשבת ואין גם תחבורה בשבת, כולל טיסות. מפריע לי גם שנשים דתיות, שעושות שירות לאומי, מרוויחות יותר מקרביים. לדת יש מקום יותר מידי גדול בחיינו.

הרהורים רומנטיים

על פלורליזם וחרות מחשבה בעת העתיקה

ד"ר חיים וייס,
מהמחלקה לספרות עברית,
אינו משוכנע כי פלורליזם
מחשבתי הוא המצאה של
העידן המודרני.

שונה מהחוויה הדתית האחידה והדכאנית.

לגבי נכונותה של הטענה כיום אינני מומחה לעניין, אם כי נראה שהדברים אינם כה פשוטים, והמאבק כיום על חריות הפרט, על זכות לקול אחר ושונה ועל חרות להתנהג באופן שאינו עולה בקנה אחד עם הנורמות הציבוריות והפוליטיות המקובלות, נמשך כל הזמן ולא תמיד בהצלחה גדולה. **לעיתים נדמה כי תחת מטרייתיה של הדמוקרטיה, בחסותה ובעזרת תקשורת המונים ורשתות מידע מתוחכמות ומפותחות, דווקא מתפתחת אחידות מחשבתית ופוליטית המונעת או מקשה על יצירתם של קולות שונים,** החותרים תחת עמדות ציבוריות מקובלות.

עבורי, כמי שעוסק בחקר העולם היהודי העתיק, אחת השאלות המרתקות על אודותיו היא שאלת גבולותיו. במונח הגבול אינני מתכוון לגבולות מדיניים או פוליטיים

אחת הנחות הנראות כמקובלות ומובנות מאלהן, שבה אני נתקל פעם אחר פעם, היא שפלורליזם מגוונות, סותרות ואף חתרניות, היא תוצר של העידן המודרני. התקופה שבה אנו חיים כיום היא לכאורה כזו המאפשרת, וגם מכילה בתוכה, אפשרויות מחשבה רבות מגוונות וזאת לעומת ימי הביניים (החשוכים?) והעת העתיקה, שבהם שלטה מחשבה דתית שכפתה את עצמה על כל סביבותיה ויצרה אחידות מחשבתית. אחד הראשונים לבטא בצורה ברורה עמדה מעין זו היה ברוך שפינוזה, שתיאר את החוויה הדתית כדכאנית, כחוויה שבה האינדיבידואל נרמס ונעלם תחת מערכת סבוכה של ציוויים והלכות ההופכים אותו, במידה רבה, למעין רובוט הממלא הוראות ופקודות. לטענתו, מטרתו של האדם היא להשתחרר מכבליה של הדת, להעמיד את עצמו, את צרכיו ובעיקר את רוחו במרכז, ובכך ליצור חוויה ייחודית, אינדיבידואלית שתהא בהכרח

אלא למונח בצורתו הרחבה יותר, דהיינו מהם גבולותיו של העולם עצמו, מה הם גבולותיו של הטבע, מה טיב הגבול שבין אדם לאלוהיו, מהו היחס בין מציאות לבדיון וכיצד פועלים ומתפקדים אנשים בתוך עולם, שאותו כינה ההיסטוריון של העת העתיקה, פיטר בראון, כעולם בעל גבולות פתוחים. **בתוך עולם זה הטבע וחוקיו, המוכרים לנו כיום, לא תחמו את עולמו ויכולת פעולתו של האדם: אנשים נעו בין העולם הזה לעולם הבא, עלו מן הארץ לשמיים, ירדו לשאול, פגשו במתים ושוחחו באופן גלוי עם מלאכים ושדים, ואם מזלם שיחק להם, הרי שלעיתים הם אף שוחחו עם האל עצמו.**

מרחב פתוח זה שגבולותיו אינם מוגדרים ונתונים כל הזמן למשא ומתן, יכול היה להכיל בתוכו, בקלות רבה יותר מהמקובל כיום, התנהגויות חריגות, שונות ולא מקובלות. היכולת להכיל התנהגויות מעין אלה הייתה כה רבה עד כי נדמה לעיתים שהן התקבלו ללא כל תדהמה או שאלה, באופן הטבעי ביותר.

היחס התרבותי, הדתי והפוליטי לאדם השונה והחריג, שהתנהגותו חורגת לכאורה מחוקי הטבע המקובלים, היא שאלה מרתקת וחשובה מאוד לא רק להבנת העולם העתיק אלא במידה רבה מאוד גם להבנת העולם המודרני, העכשווי, שבו אנו חיים. כך למשל אם אדם היה בא ומדווח למי מאתנו כי בדרכו לעבודה הוא פגש באלוהיו הנביא, שסיפר לו על מעשיו האחרונים של האל הרי שאנו היינו רואים בהתנהגות זו הפרעה אישיותית, ולפיכך לא מתמודדים אתה בכלים תיאולוגיים אלא בעזרת כלים טיפוליים-תרופתיים-פסיכולוגיים. במקרא ובספרות חז"ל, לעומת זאת, תיאור של מפגש של מנהיג, חכם או רב עם גורם שמימי נתפס כדבר טבעי ואפשרי לחלוטין. המקרא כולו מתבסס על מפגשים ושיחות שהיו לאבות האומה ומנהיגיה עם האל או עם שלוחיו: אברהם מנהל ויוכח ארוך עם האל על הצלת סדום (בראשית פרק י"ח); משה עולה למרום ושוהה בהר סיני ארבעים יום וארבעים לילה (שמות פרק ל"ד); האל מתגלה לשלמה בחלום הלילה ומבטיח לו חכמה ומנהיגות (מלכים א' פרק ג') ואין צורך לציין כמובן כי התנאי המקדים והראשוני לפעולתם של כל הנביאים הוא יכולת ההתקשרות שלהם עם האל.

גם ספרות חז"ל מאופיינת בגבולות תרבותיים ותיאולוגיים פתוחים: בסיפור המפורסם על תנורו של עכנאי מתואר ר' נתן כמי שפגש את אליוהו הנביא שברר עבורו את תגובת האל לוויכוח שהתנהל בבית המדרש (תלמוד בבלי, מסכת בבא מציעא דף נ"ט עמוד ב'). במסכת ברכות שבתלמוד הבבלי אנו מוצאים דיון תרבותי-תיאולוגי מפותח ומרתק בשאלת גבולות התודעה של

המתים ועד כמה הם מעורבים בחיי היומיום של החיים. ר' נחום איש גמזו מתואר כמי שיש ביכולתו להפוך עפר לכלי נשק שלא נראו כמותם (תלמוד בבלי, מסכת תענית דף כ"א עמוד א'). רב יוסף, ראש ישיבת פומפדיתא מהחשובות שבישיבות בבל, מתואר כמי שמלמד את תלמידו כיצד להשתמש במאגיה מעשית וכיצד לפגוע ולהרוג בעזרתה באדם שביקש את רעתו (תלמוד בבלי מסכת מועד קטן דף יז עמוד א - עמוד ב).

אפשר להביא עוד דוגמאות רבות מספרות חז"ל, כמו גם מהספרויות והתרבויות שעמן חז"ל באו במגע, ותהא זו הספרות המיסטית היהודית שהתקיימה במקביל לספרות חז"ל או הספרות ההלניסטית והנוצרית שנכתבה במרחב התרבותי שבו פעלו חכמי התלמוד.

הנטייה של התרבות המערבית המודרנית היא לראות את עצמה כשיא ההתפתחות של התרבות האנושית: המדע, התרבות, המוזיקה, האמנות - כל אלה נתפסות במקרים רבים כניצבות בשיאו של תהליך התפתחות ליניארי של החברה האנושית, החל מתרבות פרימיטיבית ושבתית ועד לתרבות משובללת, סובלנית ומפותחת. עמדה זו באה לידי ביטוי בכתיבהם של רבים מהוגי הדעות המערביים הבולטים במאה התשע-עשרה והמחצית הראשונה של המאה העשרים. זיגמונד פרויד, אביה מולידה של הפסיכואנליזה המודרנית, הרבה להתייחס לעניין זה בכתיבו ובמחקריו התרבותיים ומהם משתקפת בבירור העמדה כי הציביליזציה המערבית, היהודית-נוצרית, שבה הוא חי ופעל היא במידה רבה שיאו של תהליך התפתחות רוחני ותרבותי של האדם. בחיבורו "טוטם וטאבו" מתאר פרויד תהליך התפתחות ליניארי של התרבות האנושית שראשיתה ברצח האב הקדמון על ידי-בניו ושיאה הוא בחברה המודרנית המתבססת על ערכים של הומניזם וליברליות מערבית (כפי שהוא הבין ערכים אלו בסוף המאה התשע-עשרה וראשית המאה העשרים).

אך האם כך הם באמת הדברים? **האם באמת עלינו לשפוט את האדם הטוען שראה את אליוהו הנביא בעזרת כלים פסיכולוגיים? האם אותם נביאים, חכמים ורבנים יכלו להפיץ את תורתם בתוך ההקשר התרבותי-מודרני של ימינו אנו, או שהיינו מפנים אותם מיד לפסיכולוג הקרוב למקום מגוריהם?** האם באמת מטרתה של פסיכולוגיה המודרנית, למשל, היא רק לסייע לאדם הנתפס כבעל התנהגות חריגה, שונה ולא מקובלת, או שלעיתים יש באותם הכלים הטיפוליים גם שיקוף לחרדה תרבותית עמוקה מפני הזר, השונה, הלא מוכר והחריג?

שורה תחתונה | אמיר, ערערה, רוקח

יש הקצנה, וזה בא לידי ביטוי בחוק החדש של לשון הרע. החוק הזה לא במקומו. אני מרגיש שאני גר בירדן או במצרים. זה פוגע בדמוקרטיה. זה גם פוגע בזכות הביטוי והחופש.

שורה תחתונה | עדן, עובדת בארומה בקמפוס

יש הקצנה עדתית בהפרדה בין אשכנזים לספרדים. יש הקצנה גם ביחסים בין ימין לשמאל - יש הקצנה גבוהה ביחס למי שאינו מחזיק בדתך.

למה אין לי בעיה שתקראו לי משתמט

אני משתמט. במילים מכובסות הייתם אומרים ש"הצבא שיחרר אותי מסיבותיו שלו", מה שבאמת נכון. כתבה זו לא נועדה לפרט את הסיבות האישיות שבגללן השתחררתי, והאם הן מוצדקות, אלא לטעון דבר אחד: בגלל מכבסת המילים שבין "משתמט" ל"משוחרר", השיח בנושא ההשתמטות תקוע. בשיח הציבורי של היום קיימת אי-הסכמה בקשר לשני המונחים השיפוטיים האלה, מה שמקשה על קידום שיח שיוביל לקבלה אמיתית של מי שנמצא בצד של המשתמטים.

בצד אחד ניצב מחנה האנטי-משתמטים. מעבר לקונטנטציות המילוניות השליליות שכבר קיימות במילה "משתמט", אותו מחנה מלבה את המדורה ומוסיף למילה "משתמט" ניחוח שטני, כאילו מדובר מינימום באיום האיראני ולא בקבוצה אזרחית שבפועל היא די חלשה. כי מעבר לקשיי ההסתגלות, אי-ההתאמה, הקשיים הבריאותיים והנפשיים שביניהם אותם אנשים שוחררו מהצבא, ושנמשכים גם לחיים האזרחיים,

יש בהשתמטות פספוס של חווית היסוד של החיים בישראל, על כל ההדרות הרגשיות והחברתיות שנובעות מכך ושלעולם אינן פוסקות. המנטליות, אוצר-המילים שלעולם לא אבין ושאלת ה"איפה שרת בצבא" שמעוררת תחושות פנימיות רעות בכל היכרות חדשה הן דוגמאות לאותו הקושי הנורא של הפספוס.

בצד השני ניצב ציבור המשתמטים עצמו. נקיטתם בגישה "המכובסת", כלומר במינוח "משוחררים", מעמידה אותם כמו שורת נידונים למוות שמבקשים חנינה.

איפה שהוא בין שני המחנות ניצב גאה הקונצנזוס, שמוגבל בידי הפוליטיקל-קורקט הלא-אפקטיבי. הקונצנזוס מוכן לקבל "משוחררים", אבל לא "משתמטים". כך קורה שיחידים-יחידים המשתמטים באים אל הציבור ואומרים: "אני לא משתמט, אלא אני לא עשיתי צבא מסיבות מוצדקות", בן אם הם טורחים לפרטן או לא. מי שמצליח לשכנע בצורה מספקת - מקבל חנינה אישית. מי שלא מצליח, עשוי לפעמים להשתמש נגד הקונצנזוס בביטוי הכל-כך נייטרלי ומדויק - "פשיזם". ההשפעה החיובית של המונח הזה על קידום שיח דמוקרטי כבר נחקרה ברבים בציבור הרחב. חוץ מזה, הוא גם מרחיק את המשתמט

אילאור פורת מסביר מדוע כדאי לאמץ בחום את הכינוי משתמטים דווקא כדי לגרום לחברה לקבל את קבוצה זו

זכויות-אדם והחמצות אחרות

אין ישראלי שתחום זכויות האדם אינו קרוב ללבו. רובנו צאצאים של נפגעי השואה, וגם אלו שאינם - האזינו לא פעם לסיפורי הרדיפות השונים שעברו הסבים והסבתות בארצות מוצאם. משחרר ההיסטוריה ועד לימינו, אנו עדים בלב כבד ובעין דומעת כיצד זכויות בני-אדם נרמסות תחת עריצותם של משטרים אפלים, מיליציות רצחניות וארגוני-טרור. הנושא של זכויות-האדם, אם כן, חשוב ורלוונטי מאין כמוהו; שיפור המודעות בתחום והחקיקה הבינלאומית בנושא זה נזקפים, במידה רבה, לזכותם של אירגוני זכויות-האדם השונים הפועלים בעולם.

מתוך ההכרה הברורה בחשיבות נושא זכויות-האדם, עצוב לראות כיצד התחום הזה הדרדר בתמיכתו ובעידודו הבלתי-מסויגים של ארגוני זכויות-האדם, והפך לכלי שנועד לשרת אג'נדות פוליטיות קיצוניות הרבה לפני שהוא משרת את הצדק ואת השלום העולמי.

ארגוני זכויות-האדם בארץ מציינים בעיני הציבור הרחב תמונה עגומה למדי של מצב זכויות-האדם בשטחי יהודה ושומרון. המנטרה החוזרת היא "כיבוש", והמסר הוא ברור - ישראל פוגעת בזכויות של הפלסטינים בקנה-מידה עצום. כך קורה כי מי שאיננו בקיא בפרטי הסכסוך הישראלי-פלסטיני ואיננו מבין את ההקשר שבתוכו נעשות פעולות ישראליות למען סיכול ולמען מניעת טרור בשטחים, עלול לטעות ולאמץ את מצג-השווא, שאירגוני זכויות-האדם מציינים בפניו, ולפיו ישראל מפרה השכם וערב זכויות-אדם של פלסטינים ללא סיבה.

אולם הבעיה חריפה הרבה יותר. האג'נדה השמאלנית הקיצונית, שמובילה את ארגוני זכויות-האדם, גורמת להם לבחון בזכותית מגדלת את פעולות ישראל שמשתדלת, כפי שלא השתדלה אף מדינה בהיסטוריה העולמית, להגן על חיי האזרחים הפלסטיניים באזורי העיסמות. דבר הבא לידי ביטוי בפעולה כמו הצנחת הודעות לתושבים לפני הפצצה. כל זאת נעשה בד בבד לזלזול התהומי שמפגין הצד הפלסטיני כלפי ישראל.

ואילו מצב זכויות הנשים וההומואים אצל הפלסטינים, אם יש כאלו זכויות בכלל, דומה, במקרה הטוב, לתקופה של ראשית המאה התשע-עשרה. רצח על רקע כבוד המשפחה הוא דבר שבשגרה, ונוסף על כך, הומואים נרדפים ונענשים בחומרה. בניגוד לתחומים

מדוע סבור עמרי סמבורסקי כי ארגוני זכויות-האדם חוטאים למטרה שלשמה הוקמו?

האלה, שנזנחים על-ידי ארגוני זכויות-האדם, תחום הטרור נגד ישראל לא רק שאיננו נזנח, אלא אף זוכה לתדמית רומנטית מצידם. מחבלים הם "לוחמי-חופש" כאילו שחירות תשרור באזורים שיכבשו על-ידם. כאשר המחבלים נלכדים ונגזר עונשם, הם זוכים מצד ארגוני זכויות-האדם לתואר "אסירים פוליטיים", משל נכלאו רק בשל דעותיהם נגד המשטר, ולא בגלל שחיטת משפחה שלמה על ילדיה הרכים (עיינו ערך ד"ר ענת מטר וספרה החדש). יתרה מזאת, ארגוני זכויות-האדם מתעלמים מן התנאים הטובים המחכים למחבלים בבתי-הכלא הישראליים בתוספת חבילת הטבות כמו תואר אקדמי.

ההקצנה שמאלה של ארגוני זכויות-האדם והטרמינולוגיה שבה הארגונים משתמשים כלפי אלו החושבים אחרת מהם, אשר באופן קבוע זוכים לכינויים "לבביים" כמו: "פאשיסטים", "מקארטיסטים", "שוטרי מחשבות" ועוד, היא שגורמת לציבור הרחב לסלוד מארגונים אלה. ובהמשך ישיר לתחושת הסלידה הזאת, לחוש אנטגוניזם כלפי התחום החשוב כל כך של זכויות-אדם. כך יוצא שבמקום להביא לשיפור המצב הקיים ולהגברת המודעות בנושא מתרחש ההפך הגמור.

בד בבד לתהליכים שנסקרו עד כה, מתרחש תהליך הרסני נוסף, ולו משמעות רבה על חיי היום-יום של כולנו. גורמים בינלאומיים רבים משתמשים בכלים שמספקים ארגוני זכויות-האדם כדי לנגח את ישראל בזירה הבינלאומית ממניעים שמידת היושר שלהם מוטלת בספק. דוגמה ברורה לכך היא טורקיה, אשר שולחת משטים לחופי עזה בעידודם של ארגוני זכויות-האדם כדי לנגח את ישראל בשל האיבה ששוררת בין ארדואן, ראש ממשלת טורקיה מטעם המפלגה האיסלמית, לבין "הישות הציונית". מיותר לציין שארדואן זכה לקבל את הפרס הבינלאומי לזכויות-האדם על שם מועמר קדאפי, פרס ששמו האבסורדי ממחיש אולי יותר מכל את הזילות במושג "זכויות-האדם" ואת הפיכתו לכלי פוליטי אנטי-מערבי בכלל ואנטי-ישראלי בפרט.

עצוב לראות כיצד חטאו אירגוני זכויות-האדם באופן ציני ומנוכר למטרה שלשמה הוקמו. למזלנו, מדינת ישראל מסוגלת להתמודד עם האתגרים המוסריים העומדים לפתחה גם בלעדיהם.

שורה תחתונה | נדב, דימונה, הנדסת מערכות תקשורת שנה ג'

עולה לי ישר לראש השם ניב (הכוונה היא לניב גורדון-מרצה בכיר במחלקה לפ"מ). הוא משתמש במעמד שלו כדי לנגח את ישראל ואי-אפשר לעשות לו כלום. המיעוט קובע את דעתו על הרוב. העולם מבין מאנשים שכמותו לאן הרוח נושבת וזה משפיע על המעמד של ישראל.

שורה תחתונה | מוחמד, רהט, רוקח

יש הקצנה בגזענות בין שני העמים ומי שאחראים לכך הם הממשלה והמדיניות. אנחנו בחברה עובדים, מכבדים אחד את השני, הולכים לקפה. אני לא נתקלתי בגזענות באופן אישי, זה משהו שמגיע מהממשלה.

להביא את הבאסה עם הסובה

שאנן סטריט מדבר על פוליטיקה,
מוזיקה ועל כך שהיום אנחנו
פחות פראיירים

תמר סתר

כנראה שאיש בקהל לא היה מאוד מופתע למצוא את שאנן סטריט מתארח ב"מתעורבים ברביעי", פרויקט שבמסגרתו מגיעים אנשי ציבור לענות על שאלות הקהל הקשורות לסוגיות חברתיות בוערות. בתוך המיינסטרים הגלגלי, שרובו מורכב משירים סטיל "היא עזבה אותי, עכשיו עצוב לי, וגם התחיל הסתיו", בולטת במסריה החברתיים החדים להקת הדג נחש (ששאנן סטריט הוא הסולן והכותב של מרבית הטקסטים שלה). הדג נחש ביסס את מעמדו בחמש-עשרה שנים של פעילותם כלהקה החברתית ביותר במיינסטרים, שלצד מסריה החברתיים האמיצים, היא גם מצליחה להיות מפורסמת ואהודה על הקהל הישראלי.

לכל מי שהחמיץ ולכל מי שרוצה ליהנות מהאג'נדה של סולן הלהקה המחאתית ביותר שנמצאת כיום בעומקי המיינסטרים הישראלי, הנה הדיאלוג שהתקיים ברביעי בערב ה-30.11 בבית הסטודנט בין היוצר שאנן סטריט לבין הסטודנטים של אוניברסיטת בן-גוריון:

להקת פופ מיינסטרימית או הרכב שמטרתו היא העברת מסרים חברתיים עמוקים?

ד"ר עדי פורטוגו, מרצה מהמחלקה ללימודי מדינת ישראל, שנבחר להנחות את הערב, פתח את הדיאלוג בין שאנן סטריט לקהל בניסיון להבין מהם המרכיבים השונים שיוצרים שיר מחאה. בתגובה לשאלה זו, סטריט התוודה בפני הקהל כי "הקונדס של הדג נחש הוא להביא את הבאסה עם הסובה. אנו אומרים דברים מאוד קשים במעטפת מאוד קלה ונינוחה". פורטוגו לא הסתפק בתשובה זו ושאל שוב, בצורה מפורשת יותר, האם המפיק יכול להטיל וטו על שיר מסוים? סטריט, שהיה איתן ונחוש בדעתו טען, כי תמיד הסמכות האומנותית-מוזיקלית הסופית היא של הלהקה.

בשלב זה פורטוגו פנה לקהל ואסף ממנו שאלות. ניצלתי הזדמנות זו כדי לברר את דעתו של סטריט על המחאה החברתית שפקדה את מחוזותינו בקיץ האחרון. סטריט ענה כי "היום אנחנו (הישראלים) פחות פראיירים. הזרע לישראלי החדש נטמן בקיץ זה". סטריט גם סיפר בהתרגשות כי הגיע לידעו שטקסטים משיריו הופיעו על כרזות בהפגנות בקיץ.

לאחר מכן, סטריט נשאל מהקהל האם הטקסטים של הדג נחש יכולים להשפיע על מי שאינו שמאלני. סטריט ענה תשובה, שמצאתיה מפתיעה ביותר: "הקהל של הדג נחש נחלק לשלוש קבוצות: 1. אנשים שמקשיבים למילים. 2. אנשים שלפעמים מקשיבים למילים. 3. אנשים שאף פעם לא מקשיבים למילים". והמסקנה של סטריט ממיפוי דמוגרפי קצר זה הייתה כי "השירים של הדג נחש לא יביאו את השוויון אבל הם יעזרו לכך שהוא יגיע". סטריט חזר על מסקנה זו בווריאציות שונות לאורך כל הערב כמעין מנטרה.

בשיאו של הערב סטריט נשאל על מה המחאה, ואיפה הדג נחש בסיפור הזה. "התפקיד שלנו עד הקיץ האחרון היה להגיד איפה אנחנו היום, להראות מציאות אחרת. בקיץ היה מאוד ברור שהאשליה נמוגה אצל כולם: מנהגי מוניות, דרך מתמחי רפואה ועד לניצולי שואה. במובן הזה, היה קל להגיד את מה שאנו רואים ואולי אחרים לא רואים... המציאות הישראלית היום-יומית לא מכבדת את אזרחיה. אנחנו לא חיים חיים שאנחנו אומרים לחיות. והיה צריך להגיד את זה עוד פעם ועוד פעם... היו מיליון אנשים במחאה בקיץ האחרון שנעו בין אגודת ישראל לחדש. כך גם בדג נחש. הנגנים נעים על הספקטרום הזה".

בשלב זה הרגשתי כי הקהל מצפה מסטריט להכתיר את עצמו כמנהיג חברתי, המציע תשובות לשאלות

הקשות שהציפו את השיח בישראל בקיץ האחרון. אך סטריט לא היה מוכן לקבל כתר זה ואמר: "אני לא יודע אם אנחנו אומרים תשובות. אני רק כותב שירים". סטריט נשאל מהקהל לגבי הדברים שהכי מעצבנים אותו בחברה הישראלית.

"אני יכול להגיד מה מפריע לי במדינה היום וזה שלושה דברים: אני מעוצבן מכך שאין שלום. אם ישראל הייתה בשולם עם שכנותיה זה היה עושה לנו מאוד טוב. בניגוד לדעה הרווחת, אני לא חושב שעשינו מספיק. דבר שני, אני שונא את הפקק ברחוב אגריפס בירושלים. ודבר שלישי - מצבה של מערכת החינוך".

לשאלת תרומתה של העיר ירושלים למחאה החברתית בקיץ, ענה שאנן כך: "אני מרגיש הרבה יותר ירושלמי מאשר ישראל. הזהות של ירושלמי היא זהות סכיזופרנית. אם אתה ירושלמי, אתה אוטומטית לא מאמין לאף אסכולה. אתה מכיר באופן אינטימי את מי שנחשב כאויב שלך, ולכן אתה לא תיתן שיעבדו עליך אחר כך".

שאלת מיליון הדולר לא איחרה לבוא וסטריט נשאל את השאלה שמעסיקה את כולנו, ובייחוד את הדודות הפולניות שבינינו, שאפשר גם לנסח אותה כך: "אבל עם מחאה חברתית והיפ הופ לא יורדים למכולת!" כלומר: איך מצליחים לחיות מהשילוב של אומנות ומחאה מבחינה כלכלית?

"הדג נחש מצליחים לחיות מהשילוב של אמירות חברתיות ומוזיקה. הלכנו עם האמת שלנו וזה הצליח. אני חושב שעדיף ללכת עם האמת שלך גם אם זה לא יצליח, מאשר להצליח בתנאי שהזזת את האמת שלך". בשלב זה סטריט שיתף את הקהל בכך שהוא יכול היה להיחפז לכוכב הראליטי הבא, אם הוא היה מסכים להשתתף בתכנית ראלטי, שבה במשך חודש מאמנים אותו בכדורגל. הוא כמובן סירב להצעה זאת.

ואז הוא הוסיף בצחוק: "ואני עוד אוהב כדורגל!"

בסוף הערב סטריט נשאל איך אפשר להצליח לעסוק בנושאים קשים ועצובים ועדיין להישאר בגרוב. "השירים שלנו הם קודם כל על המציאות. והמציאות גם מורכבת מרגעים יפים. אמה גולדמן, אנרכיסטית יהודיה, אמרה ש'אם אי-אפשר לרקוד את המהפכה הזאת, אז זו לא המהפכה שלי'. כשאתה מציע אלטרנטיבה, תצביע על הבעיות, אבל... לא יודע, זה בעצם משפט גדול. כל הסיפור הזה של המחאה הוא בשביל שיהיה לנו טוב. אנחנו לא רוצים לחתוך ורידים. יש חרא ויש טוב".

סטריט שיתף את הקהל במקרה שהוביל אותו להקים את פסטיבל בשקל לפני עשר שנים (פסטיבל המארח את מיטב המוזיקאים בארץ שעלות הכניסה אליו היא שקל): "הגיתי את הרעיון של הפסטיבל בשקל בעקבות הופעה בשנת 2000 בבומבמלה. זו הייתה הפעם הראשונה שבה הופעתי לפני אלפי אנשים. לאחר ההופעה הלכתי לשירותים והיו שם שני ילדים שהתפלחו לפסטיבל בשחיה. הם היו בהיסטריה כי לא היה להם את הצמיד שמקבלים בכניסה. בעקבות כך דיברתי עם חברים שמאלנים שלי (צוחק) והמצאנו את פסטיבל בשקל. השנה הוא היה בקרית שמונה".

בסיומו של הערב, יצאתי מבית-הסטודנט נרגשת ומבולבלת. מצד אחד, התאכזבתי כי לא למדתי דבר חדש שקשור לסוגיות החברתיות בישראל כפי שקיוויתי ללמוד. מצד שני, הרגשתי מאוד אופטימית: בערב זה, אני והקהל ליצידי חגגנו את הידיעה, כי בישראל 2011 אפשר להצליח מבחינה מוזיקלית וגם אפשר להעביר מסרים חברתיים נשכניים בלי להתפשר על תכנם.

תודה רבה להדס אלוני בכתיבת הכתבה.

שורה תחתונה | בני, נילי, הנדסת מערכות תקשורת שנה ג'

יש הקצנה חילונית. אנשים שלא מכירים את המקורות ואת התנ"ך מבקרים את הדת בלי לדעת מה היא.

שורה תחתונה | רוני, חיפה, ומיכל, כפר הנגיד, פסיכולוגיה, שנה א'

נוטים להקצין הכל כמעט. בגלל התקשורת כל דבר קטן נהיה וואו. כמובן שיש גם כפייה דתית. אנשים קיצוניים מנסים להשפיע על כל האוכלוסייה.

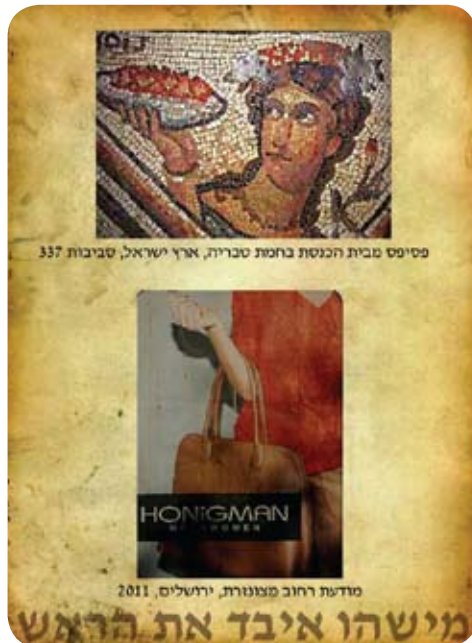
מישהו איבד את הראש

דבורה ארוש

בשנה האחרונה אנו נחשפים ליותר ויותר מקרים של הדרת נשים מן המרחב הציבורי, כביכול בשם הדת: אוטובוסים שבהם נשים נדרשות לעלות מן הצד האחורי, טקס ממלכתי שבו גבר מוזמן לקבל פרס עבור נשים שכתבו חיבור מדעי-תורני (ושמן אפילו לא מוזכר במלואו), יציאה הפגנתית של חיילים דתיים בעת שירת נשים בצה"ל ועוד. הדוגמה שפקחה את עיני יותר מכל הייתה פרסומת בעלון באר-שבעי למגזר הדתי, שבו "כרתו" את ראשיהן של ילדות צעירות מצילומים, לעומת צילומי ילדים-בנים שנותרו שלמים. בפרסומת אחרת בעלון, המירו ראשי נשים בכדורים פורחים. הכריתה האלימה הזו של ראשי נשים או צנזור דמויותיהן בכלל היא תמונת מראה של ייצוגי נשים פורנוגרפיים. שתי התופעות נובעות מתפיסה זהה: תפיסת האישה כאובייקט מיני ולא כאדם. כאשר אדם מכריז כי אינו יכול לסבול לראות דמות אישה או לשמוע את קולה - ולא משנה אם היא לבושה בצניעות, מלומדת שכתבה חיבור אקדמאי, רבנית שמעבירה שיעורי תורה או ילדה בת חמש - הרי שאז עובר הקיום הנשי ארוטיזציה מוחלטת ונלקחים מן האישה פניה, קולה, גופה, ולמעשה כל דרכי-הביטוי האישי שלה. ישנם גורמים שחשים מאוימים אל מול התחזקות מעמד האישה, והם מנסים להנמיך את כוחה ולהחלישה באמצעות הדרתה. זאת צביעות.

בכרזות שיצרתי הצבתי זה לצד זה דימויים הלקוחים מכתב-יד ופסיפסים יהודיים מתקופות שונות, הכוללים נשים במצבים טבעיים ומובנים מאליהם: נשים פעילות, לומדות תורה, רוקדות, קיימות - לצד דימויים הלקוחים מן הסביבה הישראלית בימינו, המכילים הדרה בוטה ואלימה של נשים. האם החרדים מדמיינים את העולם היהודי הקדום כמרחב נטול נשים? הצוירים משקפים מציאות אחרת.

שורה תחתונה | ד"ר חמוטל צמיר, מרצה לספרות

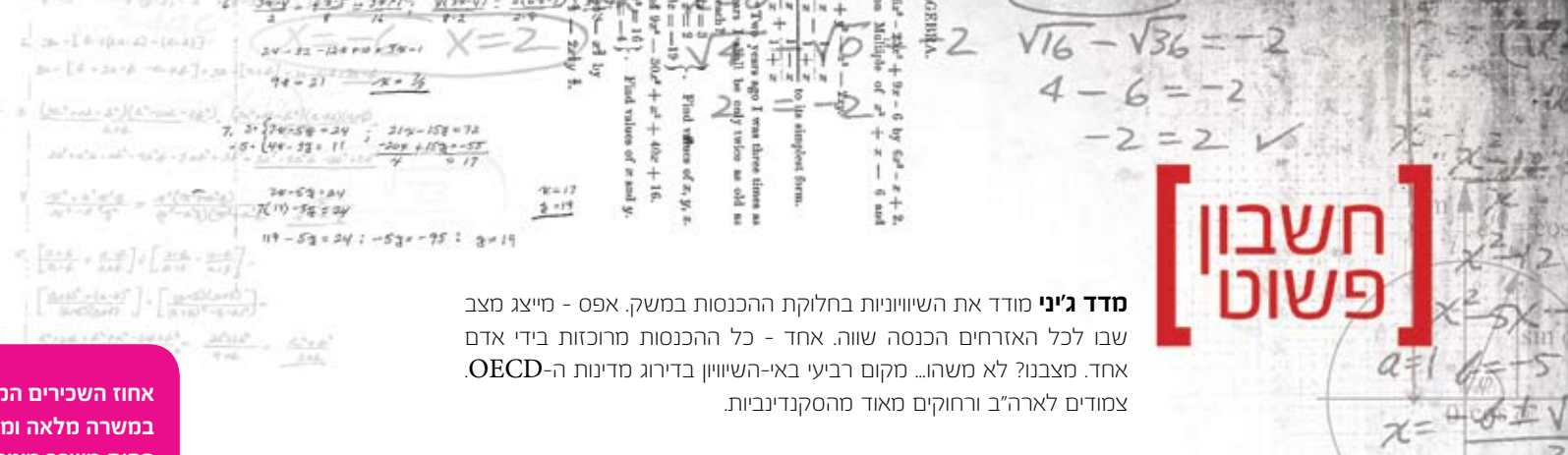
אני חושבת שיש הקצנה בחברה הישראלית בעיקר מימין: יש קוצר-רוח גובר והולך לדמוקרטיה ולמחויבות ולאחריות הכרוכות בה. מדינת ישראל "קרועה" בין הגדרתה כיהודית לבין הגדרתה (או שאיפתה לראות את עצמה כ-) דמוקרטית - והרווח בין שתי ההגדרות האלה גדל והולך. כמובן, ככל שהסדק מתרחב - המגמה האנטי-דמוקרטית מתחזקת, וכיום זה מתבטא בחוקים אנטי-דמוקרטיים, המגבילים את חופש הביטוי ומנסים למנוע מהעולם לראות ולהגיב לעוולות שמתרחשים כאן; יחד עם זאת, כמובן, מתחזקת גם הפעילות האנטי-ממשלתית, האנטי-פשיסטית.

שורה תחתונה | אבינועם, ירושלים, פוליטיקה וממשל ולימודים רב תחומיים שנה ג'

יש הקצה בחברה בישראל בכללותה. על פני השטח, נדמה שאין הקצנה מסוימת, אבל למעשה בתתי-קבוצות בחברה יש הקצנה. יש הקצנה בציבור החרדי, בציבור הערבי-ישראלי. ואילו במיינסטרים הישראלי יש פעולה הפוכה: חוסר אמירה אחידה וברורה, מעמדם גבולות, גם בענייני דת ומדינה וגם בענייני גבולות וביטחון.

חשבון פשוט

מדד ג'ני מודד את השיוויוניות בחלוקת ההכנסות במשק. אפס - מייצג מצב שבו לכל האזרחים הכנסה שווה. אחד - כל ההכנסות מרוכזות בידי אדם אחד. מצבנו? לא משהו... מקום רביעי בא-שיוויון בדירוג מדינות ה-OECD. צמודים לארה"ב ורוחקים מאוד מהסקנדינביות.

מה קורה ביחידה?

תכנית הדירות הפתוחות פותחת שנה

תכנית "הדירות הפתוחות" פתחה בסוף אוקטובר את שנתה השלושים וארבע. בקיץ האחרון הביקוש לתכנית הרקיע שחקים. מאות סטודנטים הגישו את מועמדותם, נרשמה עלייה של כמאה אחוז בביקוש בהשוואה לשנים קודמות. חברי התכנית הגרים ופועלים עם הקהילה בשכונות ג', ד' ויא' בעיר פתחו עבור התושבים השנה עשרות חוגי לימוד, ספורט, יצירה, גיטן, תיאטרון ועוד. התכנית ממשיכה בדרכה הייחודית לפתח קשרים עמוקים וטובים עם תושבי השכונות. צפויים להשתתף בתכנית השנה כאלפיים תושבים.

שבת עיון של "קרן משה - התכנית למנהיגות"

בסוף השבוע של ה 16-17/12 יצאו חברי "קרן משה - התכנית למנהיגות" לשבת עיון בעיר דימונה. שבת העיון עסקה בנושא: "כור ההיתוך מול רב תרבותיות". בתכנית שולבו הרצאות של סאל רז קרני (מפקד בסיס מחוזה אלון), יותם רגב (המכון למורשת בן גוריון) ומיכאל ביטון (ראש מועצת העיר ירוחם) לצד סדנאות רכז, שנתנו במה לחברי הקרן להביע את דעותיהם ולשמוע את דעות חבריהם לפרויקט. שבת העיון נפתחה בביקור בתיאטרון דימונה ובשיחה קצרה עם השחקנית והבמאית - נועה קנולר והשחקנים של התיאטרון. משם התכנסו חברי הקרן לצפות בפרק מסדרתו של ירון לונדון "העם הנבחר - עם אחד?". סביב הפרק נוצר דיון מרתק בסדנאות הרכז ובמסדרונות בית ההארה בו שהו חברי הקרן. פעילויות גיבוש ושירה בציבור סייעו ליצירת אווירה נהדרת לכל אורך השבת. בהזדמנות זו - אנחנו רוצים להודות לכל מי שהשתתף ותרום לדיונים ולשבת המדהימה!

טקס פתיחת שנה של תכנית קידמה

תכנית "קידמה" פועלת במסגרת היחידה למעורבות חברתית משנת 1990. התכנית נוסדה לאחר "מבצע שלמה" כדי לסייע בקליטת העולים החדשים מאתיופיה בשלביהם הראשונים בארץ. מטרתה היא להעניק לתלמידיה כלים להתמודד עם אתגרי הקליטה ולהגביר את שייכותם לחברה הישראלית. כמדי שנה משתתפים בתכנית כחמישים עולים מאתיופיה ומאוצרות אחרות אשר לומדים מקצועות בסיס כגון: עברית, חשבון, אנגלית ומחשבים, ובנוסף מעמיקים את היכרותם עם החברה הישראלית ותרבותה. ב-15.11.11 התקיים טקס פתיחה שנת תשע"ב של התכנית, שבו נכחו עולים חדשים מאתיופיה ומחבר העמים, עובדות הניקיון באוניברסיטה ותלמידים מכל רחבי באר שבע והסביבה. הערב היה מרגש מאוד ועורר ציפיות רבות לשנה עמוסת חוויות.

מידע נוסף אודות היחידה למעורבות חברתית ותכניותיה תוכלו למצוא באתר היחידה: <http://web.bgu.ac.il/Units/cau>

אחוז השכירים המועסקים במשרה מלאה ומרוויחים פחות משכר מינימום: 11.6%

העשירון העליון מרוויח פי 14 מהעשירון התחתון (פי 12 בשנת 2007)

זמן העבודה שיידרש למאבטח בסורוקה על מנת להרוויח את המשכורת החדשית של פרופ' גדעון סער, מנהל מחלקת בסורוקה: שנתיים וחצי. (מחושב לפי השכר הממוצע לעובדים בענף האבטחה והניקיון- 4093 ₪)

השכר הממוצע במשק: 8,689 ₪

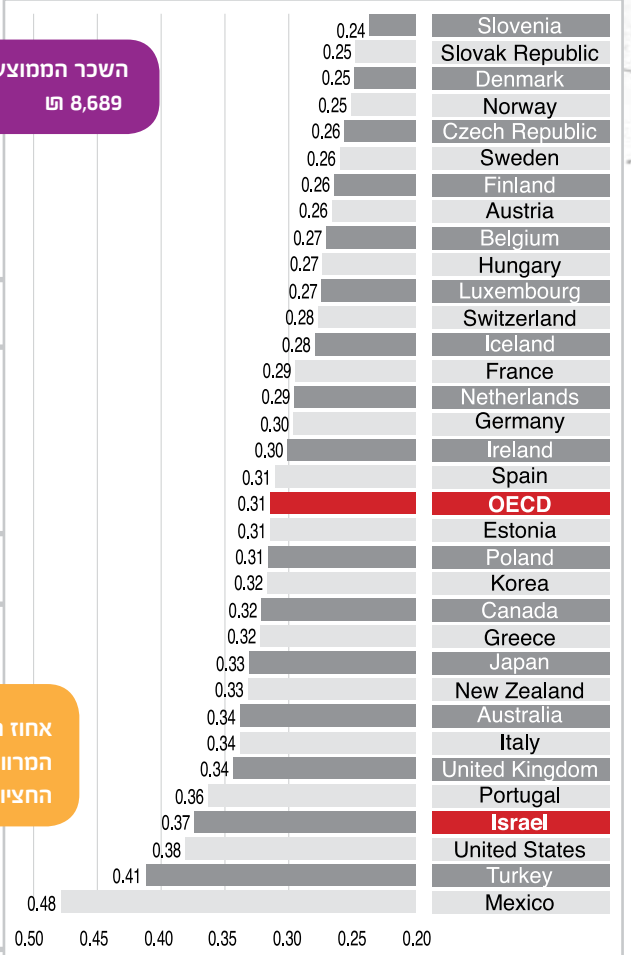
מעל השכר הממוצע: 31.3% אחוז השכירים שההכנסתם

שכר מינימום במשק: 4100 ₪

אחוז העובדים בישראל המרוויחים פחות מ-2/3 מהמשכר החציוני: 24.3%

אחוז העובדים במדינות OECD המרוויחים פחות מ-2/3 השכר החציוני: 15.9%

מקור הנתונים: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, המוסד לביטוח לאומי, OECD (2010), Labour Market and Social Policy Review of Israel, דה-מרקר 10.10.2011.

שורה תחתונה | משה, דוקטורנט במדעי המחשב

אני חושב שאין הקצנה אלא להפך, רואים תהליכים של פלורליזם. תופעות שהיו בעבר טאבו הפכו למיינסטרים. לדוגמא: דמויות המוסקסואליות מככבות במסך הטלוויזיה ויש גם ריבוי מפלגות. בצד הדתי, יש את רבני צוהר. יותר אנשים מחליטים להינשא בנישואים אזרחיים. קולות רבים ושונים נשמעים בתקשורת.

שורה תחתונה | דני, עפולה, הנדסה כימית שנה ד'

לדעתי יש הקצנה בפערים הסוציו-אקונומיים ובכוחו של הכסף לקנות לך חיים טובים יותר. הדבר מתבטא בכל תחום החל מהשכלה, בריאות, איזור מגורים ואף היכולת לאכול בריא. בנוסף, הפכנו מחברה סולידרית לחברה אשר דואגת רק למעגל קטן מאוד שהולך ומצטמצם מיום ליום. מה יהיה מחיר?

זה הזמן להצטרף לשורת הכותבים האיכותיים שלנו!

מעורב, עיתון היחידה למעורבות חברתית בבן גוריון, נמצא כאן כדי לשים על השולחן את הנושאים הכי בוערים, מורכבים ונוגעים ולתת במה לקולות החברתיים השונים בקמפוס. נשמח לפרסם דעות מכל גוני הקשת החברתית ומכל קצוות החברה בנושאים חברה, כלכלה, מעורבות חברתית ועוד.

כותבים/מאיירים,
רוצים להיות חלק מהעיתון?
כתבו לנו עכשיו:
tamar.setter@gmail.com
hadas.ltd@gmail.com
מעורב 📧

נמאס לכם להתעצבן ולשמור בבטן?

רוצים שכל העולם ידע מה אתם חושבים על החברה שלנו?

יש לכם רעיון איך לפתור את בעיות האנושות?

כותבים למגירה והיא לא עונה?

טרואט